

Lledó detràs Castell

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sector nordest del terme municipal. Barri de la Rabeia
Emplaçament Carretera de servei lateral a l'Eix del Llobregat (C-1411z), al km. 48,1 pista asfaltada direcció NE uns 900 m i trencall a l'esquerra.
Alçada: 336

Coordenades:

Latitud: 41.87527
Longitud: 1.88546
UTM Est (X): 407516
UTM Nord (Y): 4636528

Classificació

Número de fitxa 08018 - 247
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani Popular
Segle XIV-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: Pla General d'Ordenació Urbana del Municipi de Balsareny (PGOU). Article 133 (protecció de masies). Núm. 3: ó de Trascastell.
Data aprovació: dc., 27/11/1991 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 001303600DG03F0001KT
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dt., 22/11/2022 - 13:27

Descripció

Masia de dimensions mitjanes, d'origen medieval, emplaçada en un promontori vora una àrea on el riu Llobregat fa un seguit de meandres, uns 500 m al nord-est del castell de Balsareny. El conjunt ha conservat força íntegrament el volum i la tipologia constructiva originàries, per bé que amb petits afegits moderns. La casa consta de diversos cossos fruit d'algunes ampliacions que conformen una planta més o menys quadrada, amb un cobert adossat al sud que forma una pati davanter modernament acondicionat.

La part més antiga de la casa es troba a la part nord, i posteriorment fou ampliada amb cossos de diferent alçada cap a ponent i cap a llevant. La façana principal, encarada a llevant vers el pati, és fruit de l'última gran ampliació feta l'any 1799. Presenta una composició ben ordenada i simètrica en base a tres eixos d'obertures, amb un portal central i un balcó al seu damunt. Totes les obertures són emmarcades amb llindes i brancals de pedra picada. L'únic element que trenca la simetria compositiva és una porta més petita, tal vegada de construcció recent. Els paraments són de maçoneria, actualment a pedra vista. Les obertures de la resta de façanes són de distribució més irregular, també emmarcades amb pedra picada. El cos situat a l'angle nord genera una àmplia terrassa sota cobert al nivell de les golfes. Del mur posterior en sobresurt un cos adossat de petites dimensions. El cos de ponent, més baix, compta amb un balcó corregut de dues obertures i, a l'angle, una altra petita terrassa, possiblement de nova construcció.

Observacions:

Altres denominacions: Lledó tras Castell

Inscripció a la llinda del portal principal: 1799 i anagrama de Maria.

Informació facilitada per Sergi Fonseca

Història

Aquest mas és d'origen medieval i ja consta en el llistat de masos que el 1368 van signar conveni amb Ramon de Peguera. En aquest document també hi apareix la casa homònima denominada el Lledó de Sobreroca. La primera és designada només com a Lledó, fet que dona a entendre que devia ser la més antiga. El nom indica que originàriament hi devia haver un lledoner prop de la casa. En el fogatge de 1497 hi trobem un Lledó i en el de 1553 hi apareix un "Antoni Lledó balle". Però no s'especifica de quin dels dos masos Lledó era hereu aquest batlle de Balsareny. El 1633 el mas pertany a Joan Pau Lladó. Segons el document de vàlues de 1760 el mas Lladó tras lo Castell pagava una lliura, 8 sous i 5 diners per vinyes, conreus, erms i boscos. El 1775 la contribució era d'una lliura, deu sous i 18 diners (Carreté, 2010: 143).

La construcció actual deu ser obra fonamentalment dels segles XVII-XVIII. L'any 1799 la casa es va ampliar atenent el volum actual i es dotà de la façana que avui es pot veure. Cap a finals del segle XIX el propietari era Antoni Torres Lledó i Boladeras, conegut com el Ton del Lledó. En documents de 1897 es diu que va adquirir la propietat per retrovenda a Ramon Bernadà, de manera que anteriorment Antoni Torres ja l'havia venuda a Bernadà, i ignorem els motius que s'amaguen rere aquesta operació legal. En el llibre de Josep Forasté (1994: 61) es caracteritza el Ton del Lledó com un home "fort i valent", molt afeccionat a la cacera, i se'n recullen algunes anècdotes. Va morir entorn de 1928-29.

La masia tenia una era comunitària que compartia amb les casetes noves sorgides al seu entorn. Estava situada uns 50 metres al sud, al costat de la nova Casa Riera. Pels volts de 1942 Isidre Riera Comas va

comprar el Lledó detràs Castell i s'hi van traslladar els seus pares i germà, que abans vivien a la Casa Blanca com a masovers. El motiu va ser que després de la Guerra Civil Josep Riera Comas, el germà d'Isidre, fou pres polític fins el 1942 per haver estat càrrec electe a l'Ajuntament de Balsareny. Posteriorment l'empresa tèxtil de la Rabeia no li va mantenir la feina i es va haver de dedicar plenament a fer de pagès, però la Casa Blanca era petita i tenia poca terra. Es donava el cas que el germà de Josep, Isidre Riera Comas, feia temps que havia marxat a Sant Joan de les Abadesses, on va aconseguir tenir la seva pròpia fàbrica tèxtil. Fou per això que va poder comprar per als seus pares i germà el Lledó detràs Castell, que disposava de dependències més grans, tenia més superfície de terres. En total la família comptava amb set persones, que hi van viure força anys, fins que va morir Jaume Riera Gríful i el seu fill Josep Riera Comas, entorn de la dècada de 1960. Isidre Riera Comas va morir el 1946, i aleshores la propietat va passar als seus fills, Maria i Josep Riera. Però no hi van viure, ja que s'estaven a Sant Joan de les Abadesses. L'any 1958 es va segregar una porció de terreny de la finca del Lladó detràs Castell en la qual Josep Riera Comas es va construir un nou habitatge: Casa Riera.

En els darrers anys el Lledó detràs Castell ha canviat de propietaris i ha estat rehabilitada. El pati davanter s'ha acondicionat com a àrea de lleure, ja que la masia ofereix actualment una proposta d'allotjament rural.

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 143.

FORASTÉ ROCA, Josep (1994). *Història de la Rabeia i de Sant Esteve*. Cercle Cultural de Balsareny, Ajuntament de Balsareny, p. 61-62.

